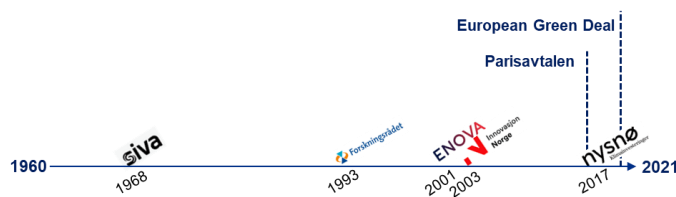

Helhetlig virkemiddelpakke for klimagassreduksjon og industrivekst - sammendrag av Prosess21 innspill til virkemiddelapparatet

Dette notatet sammenfatter innspillene som er gitt fra de ulike Prosess21-rapporter relatert til det norske virkemiddelapparatet. I hovedrapporten er det næringsrettede virkemiddelapparatet omtalt detaljert på sidene 104-114 og 132-139. Politisk styring av virkemidler er kritisk for å realisere fremtidige ambisjoner som reduserte klimagassutslipp, styrket ikke-fossil handelsbalanse og videreutvikling av verdiskapende arbeidsplasser i grønne verdikjeder. Notatet bør ses i sammenheng med et sterkt partnerskap med European Green Deal.

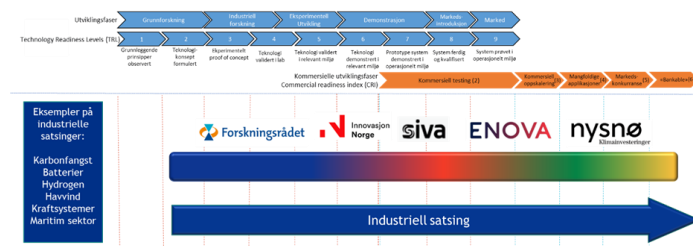
Figur 1 - Tidslinje med etablering av norske virkemiddelaktører

Næringsrettede virkemidler har vært styrket betydelig de siste årene og aktørene ivaretar godt bedrifter med behov for risikoavlastning innenfor statsstøttereglene. Virkemidlene er justert og inkrementelt optimalisert for å ivareta brukernes behov. Industrien har mottatt støtte og er aktiv bruker.

Det er under 30 år til vi skal ha et klimanøytralt samfunn og for å realisere dette må samfunnet omstilles meget raskt. Industrielle løsninger må demonstreres innen 2035 for å muliggjøre omstrukturering av den industrielle infrastrukturen. Det haster! Prosess21 mener derfor det må være tydelige overordnede mål (angitt for 2030, 2040 og 2050) som setter grunnlaget for den totale virkemiddelbruken og beskrivelse av effekter som skal oppnås. Norge må nå klimaambisjonene, øke eksporten og skape arbeidsplasser som skaper høye verdier pr. ansatt. Dette må ta utgangspunkt i våre naturlige komparative fortrinn og vi må bygge verdikjeder på disse parallelt med å ivareta natur og miljø. Norge er helt avhengig av tett samarbeid, spesielt med EU – vårt største marked.

Norge er en energinasjon og vår velstand er basert på denne. Havvind og hydrogen muliggjør nye muligheter, men konkurransen er meget hard og andre land er allerede langt fremme. Ved omlegging av energikildene er det naturlig å omfavne nye energibærere som hydrogen og ammoniakk. Dette vil være fremtidens homogene handelsvarer med sterk konkurranse, samtidig som markedet er mindre enn olje/gass.

Det er derfor viktig å sette prioritet på hvordan Norge kan også bidra til å bygge opp og være vertskap for større deler av verdikjeden (som også bør inkludere energibærere). Avanserte produkter krever kompetanse, gir høyere sysselsetting og bredere teknologiportefølje. I sum høyere eksportverdi pr. produsert enhet og et sterkere næringsliv. Unike muligheter ligger i å bygge verdikjeder basert på de ressurser og kompetanse vi har (eksempelvis fornybar kraft, mineraler, havet, særegen kompetanse...).

Figur 2 - virkemiddelaktørenes samlede ressurser må innrettes for å realisere ønskede effekter.

For å nå målene må virkemiddelaktørenes samlede ressurser innrettes for å realisere ønskede effekter. Det er behov for å løfte industrielle muligheter og innrette virkemiddelbruken for å realisere disse. Erfaringer fra Pilot-E og Grønn Plattform i kombinasjon med virkemidler i EU og analysene fra Prosess21 bør evalueres. Dette bør danne utgangspunkt for norske virkemidler mot 2030, 2040 og 2050.

Vi er et land med behov for betydelig industriell omstilling og må satse ulikt til hva vi har gjort det foregående ti-året. Vi er i en tid hvor vi må balansere innsatsen mellom å få effekt av eksisterende forskningsresultater og forske frem nye innovasjoner. Prosess21 sammenfatter sine anbefalinger i et behov for å fokusere mer på industrialisering enn tidligere. Forskningsinnsatsen må bli målrettet.

Prosess21 har anbefalt mer konkrete endringer for innretningen av virkemiddelstrukturen, men fremhever at det er overordnet viktig å definere tydelige mål og effekter. Prosess21 innspillene summeres:

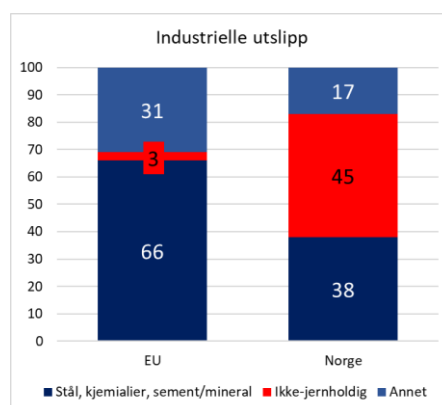
- Behov for målrettede støtteordninger for kommersialisering av klima- og miljøteknologi, inklusiv CCS. EU-land satser betydelig på risikoavlastende industrielle tiltak for å støtte opp om nye grønne verdikjeder gjennom European Green Deal. Norge kan bidra i et partnerskap med gjensidig nytte.
- Helhetlig virkemiddelpakke for klimagassreduksjon og industrivekst. Prosess21 sine analyser viser at porteføljen av de norske virkemidlene ikke møter de behovene industrien har for å nå sine klimamål i 2030 eller 2050. Spesielt viktig er å legge til rette for den sær-norske ikke-jernholdige materialer (se under)
- Det bør etableres strategiske satsinger som kan levere på reduserte klimagassutslipp og eksportrettede inntektsstrømmer basert på norske komparative fortrinn. Disse bør vektlegge potensialet for å bygge lengre verdikjeder i Norge som fører til høyere verdiskaping. Eksempelvis fremstår batteriverdikjeden som Norges største industrielle potensiale neste tiår. Andre områder for prosessindustri er avanserte materialer, sirkulærøkonomiløsninger og energibærere som hydrogen/ammoniakk.
- Øke innsats som vertskap for grønne næringer. Økt industriell grønn vekst med tilhørende sysselsetting kan realiseres gjennom satsing på vertskap for næringer som kan bygge verdikjeder på norske komparative fortrinn gjennom tilrettelagt infrastruktur, industritomter, markeds- og mottaksapparat.
- Norge har behov for betydelig industriell omstilling og må satse ulikt fra foregående tiår. Det er stort behov for optimalisering av verktøy på tvers av aktørene.
- Utslippsreduksjoner bør i større grad prises ved vurdering i FoU prosjekter og veies likt til verdiskaping. Forskningsrådets kompetanseprosjekter er viktig for forskningssamarbeid og må knyttes til overordnede samfunns mål.
- Samhandlingsvirkemidler er viktige for å muliggjøre mobilisering, innovasjon pr tvers av bransjer, samspill store/små bedrifter og skape innovasjon fra forskning. De ulike virkemiddelaktørenes verktøy på området må derfor samhandle (SFI/FME/Klynger/katapult).
- Prosess21 omtaler alternative virkemidler Differansekontrakter (Carbon Contracts for Difference)

Bakgrunnsinformasjon (Prosess21 – Økt vekst med reduserte utslipp)

Norsk prosessindustri eksporterer i dag for over 160 mrd. kroner (18 % av norsk eksport) og Prosess21 beskriver en ambisjon om å doble dette innen 2030 under de rette betingelser. Dette skal realiseres ved å ytterligere redusere produktenes karbonintensitet, utvikle og produsere høyt spesialiserte, grønne produkter, gjerne i kombinasjon med avanserte tjenester, ta nye posisjoner både oppstrøms og nedstrøms i verdikjedene og at Norge må være attraktivt vertskap for grønne verdikjeder. En vesentlig forutsetning for å kunne realisere et slikt eksportpotensial er strategisk satsing på batterimarkedet og spesifikt på områder hvor Norge har komparative fortrinn. Flere norske aktører er i gang, men det er behov for tydelige norske ambisjoner og tilhørende støtteapparat som kan ytes fra virkemiddelaktørene. Dette skjer nå – ikke om 5-10 år.

Norges utslipp er 1-2% sammenlignet med EU. Norge og EU har felles ambisjoner og klimagassreduksjon med 50/55 % reduksjon frem til 2030 med 1990 som referanseår. Om ambisjonene er like er bransjene som inngår i EU kvotehandelsystem svært ulike. EU har store utslipp knyttet til kraftproduksjon og Norge har store utslipp knyttet til olje og gassutvinning. I EU utgjør stål, kjemikalier og sement/mineraler til sammen 66 % av industrielle utslipp. I Norge representerer tilsvarende industri 38%. Disse bransjer omtales i EGD og det spesifiseres at EU vil gjennom «A New Industrial Strategy for Europe» legge til rette for klimanøytral utvikling av disse. Den største bransjen i Norge er ikke-jernholdige materialer som utgjør **45%** av norske industriutslipp. Tilsvarende utslipp i EU utgjør **3%**.

Norge må derfor utvikle egen strategi for disse materialer med tilhørende utslipp (alene eller i partnerskap med EU). Nevnte ikke-jernholdige materialer utgjør 6% av norsk eksportverdi og 11% av norske CO₂ utslipp. Norsk ikke-jernholdig produksjon har verdensledende lave klimagassutslipp. Karbonintensitet (Scope 2) for disse produkter produsert i Norge har 75-87 % lavere utslipp målt i kg CO₂ pr. produserte tonn sammenlignet med Kina.

Figur 3 - Prosentvise andeler av ulike bransjer i EU og Norge